

Preparing for Shemitta or Expanding Its Holiness?

Source Sheet by Jonathan Ziring

1. ראש השנה ט' א:ב'-ז'

וְדַמוּסִיפִין מְחוּל עַל קֹדֶשׁ מְנַלן דְּתַנְיָא בְּחֵרִישׁ וּבְקִצִיר תַּשְׁבוֹת רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אִינוּ צָרִיךְ לוֹמַר חֵרִישׁ וְקִצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁהָרִי כָּבֵר נֶאֱמַר שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע וְגו' אֲלֵא חֵרִישׁ שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית הַנִּכְנָס לְשְׁבִיעִית וְקִצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית הַיּוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר מֵה חֵרִישׁ רְשׁוּת אֶף קִצִיר רְשׁוּת יֵצֵא קִצִיר הַעוֹמֵר שֶׁהוּא מְצוּה וְרַבִּי יִשְׁמַעֵאל מוּסִיפִין מְחוּל עַל קֹדֶשׁ מִנָּא לִיה נִפְקָא לִיה מִדְּתַנְיָא וְעֵינֵיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּתַשְׁעָה יְכוּל בְּתַשְׁעָה תִלְמוּד לוֹמַר בְּעֶרֶב אֵי בְּעֶרֶב יְכוּל מִשְׁתַּחֲשֵׁךְ תִלְמוּד לוֹמַר בְּתַשְׁעָה הָא כִּיֻּצַּד מִתְחִיל וּמִתְעַנֶּה מִבְּעוֹד יוֹם מְלַמֵּד שְׁמוּסִיפִין מְחוּל עַל קֹדֶשׁ אֵין לִי אֲלֵא בְּכַנִּיסָתוֹ בִּיצִיאָתוֹ מִנֵּין תִלְמוּד לוֹמַר מִעֶרֶב עַד עֶרֶב אֵין לִי אֲלֵא יוֹם הַכְּפוּרִים שְׁבָתוֹת מִנֵּין תִלְמוּד לוֹמַר תַּשְׁבְּתוּ יָמִים טוֹבִים מִנֵּין תִלְמוּד לוֹמַר שְׁבָתְכֶם הָא כִּיֻּצַּד כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ בּוֹ שְׁבוֹת מוּסִיפִין מְחוּל עַל קֹדֶשׁ

Rosh Hashanah 9a:2-7

§ Apropos of the discussion of extending the Jubilee year, the Gemara asks: **From where do we derive the principle that one extends a sanctified time period by adding from the profane to the sacred at both ends? As it is taught in a *baraita*:** The verse states: **“In plowing and in harvest you shall rest”** (Exodus 34:21). **Rabbi Akiva says: It is unnecessary to state this about plowing and harvesting during the Sabbatical Year, as it is already stated:** “But in the seventh year shall be a Shabbat of solemn rest for the land, a Shabbat for the Lord; **you shall neither sow your field, nor prune your vineyard**” (Leviticus 25:4). **Rather,** the verse: “In plowing and in harvest you shall rest,” is referring to **plowing in the year preceding the Sabbatical Year going into the Sabbatical Year**, i.e., plowing in the sixth year that will benefit the crops growing in the Sabbatical Year, **and about harvesting of the Sabbatical Year going into the year that follows the Sabbatical Year**, i.e., harvesting grain that grew in the Sabbatical Year in the eighth year. This teaches that there is a requirement to add extra time to the sanctity of the Sabbatical Year, and not work the land both before and after. The *baraita* continues: **Rabbi Yishmael says** that the verse: “In plowing and in harvest you shall rest,” is not referring to the prohibition against farming the land before and after the Sabbatical Year as Rabbi Akiva explains. He explains that the reason that the verse mentions these two particular forms of labor is to teach that **just as** the type of **plowing** that is prohibited during the Sabbatical Year **is** an otherwise **voluntary** act, as plowing is never required by the Torah, **so too,** the **harvesting** that is prohibited during that year **is** only **voluntary** harvesting. This comes **to exclude the harvesting of the *omer*** from the prohibition, **as it is a *mitzva*.** The barley for the *omer* must be harvested on the sixteenth of Nisan. Consequently, it is permitted to harvest the *omer* even during the Sabbatical Year. The Gemara asks: If so, **from where does Rabbi Yishmael derive this principle that one extends a sacred time period by adding from the profane to the sacred both before and after?** The Gemara answers: **He derives it from that which is taught in a *baraita*:** The verse states, in reference to Yom Kippur: **“And you shall afflict your souls on the ninth of the month in the evening”** (Leviticus 23:32). One might have thought that one must begin to fast the entire day **on the ninth** of the month. **Therefore, the verse states: “In the evening.”** But if it is so that Yom Kippur begins **in the evening**, one might have thought that one need only begin to fast **from when it is dark**, after nightfall, when the tenth day of the month begins. **Therefore, the verse states: “On the ninth.”** **How so;** how is this to be accomplished? **One begins to fast** on the ninth of the

month **while it is still day**. This teaches that one extends a sacred time period by **adding** at the beginning **from the profane to the sacred**. From here I have derived **only** that this addition is made **at the beginning** of Yom Kippur. But **from where** do I derive that a similar addition is made **at the end of** Yom Kippur? **The verse states: “From evening to evening shall you rest on your Shabbat”** (Leviticus 23:32), which teaches that just as Yom Kippur is extended at the beginning, so too, it is extended at the end. From here I have derived **only** that an extension is added to **Yom Kippur**. **From where** is it derived that one must also extend **Shabbat**? **The verse states: “You shall rest [tishbetu],”** which is referring to Yom Kippur but alludes to Shabbat. **From where** do I know that the same applies to **Festivals**? **The verse states: “Your Shabbat [shabbatkhem],”** your day of rest. **How so? Wherever there is a mitzva of resting**, be it Shabbat or a Festival, **one adds from the profane to the sacred**, extending the sacred time at both ends.

2. מועד קטן ג' ב-ד עמוד א

והני הלכתא נינהו קראי נינהו דתנן בקציר ובקציר תשבת רבי עקיבא אומר אין צריך לומר חריש וקציר של שביעית שהרי כבר נאמר שך לא תזרע וקרמך לא תזמר אלא חריש של ערב שביעית שנקנס לשביעית וקציר של שביעית שיצא למוצאי שביעית רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהיא מצוה אלא אמר רב נחמן בר יצחק פי גמירי הלכתא למישרי ילדה קראי למיסר זקינה וכיון דהלכתא למשרי ילדה לאו ממילא זקינה אסירה אלא הלכתא לרבי ישמעאל קראי לרבי עקיבא ורבי יוחנן אמר רבן גמליאל ובית דינו מדאורייתא בטל להו מאי טעמא גמר שבת שבת משבת בראשית מה להלן היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין אף כן היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין מתקיף לה רב אשי מאן דאמר הלכתא אתיא גזרה שוה עקרה הלכתא ומאן דאמר קרא אתיא גזרה שוה עקרה קרא אלא אמר רב אשי רבן גמליאל ובית דינו סברי לה כרבי ישמעאל דאמר הלכתא גמירי לה וכי גמירי הלכתא בזמן שביית המקדש קיים דומיא דניסוך המים אכל בזמן שאין בית המקדש קיים לא:

Moed Katan 3b-4a

Are these prohibitions of plowing before the Sabbatical Year really *halakhot* transmitted to Moses from Sinai? **They are** actually prohibitions based on explicit **verses**. **As we learned** in a *baraita* with regard to the verse **“In plowing and in reaping you shall rest”** (Exodus 34:21) that **Rabbi Akiva says: It is unnecessary** for the verse to speak about **plowing and reaping during the Sabbatical Year, as it was already stated:** “But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath for the Lord; **your field you shall not sow, and your vineyard you shall not prune**” (Leviticus 25:4). This teaches that during the seventh year all agricultural labor is prohibited. **Rather**, the verse comes to prohibit **plowing on the eve of the Sabbatical Year that entered into the Sabbatical Year**, i.e., plowing in the sixth year that will benefit crops growing in the seventh year, **and reaping the crops of the Sabbatical Year that continued into the conclusion of the Sabbatical Year**, i.e., reaping seventh-year produce that continued to grow into the eighth year. **Rabbi Yishmael says** that this verse is to be understood as referring to Shabbat and not to the Sabbatical Year, in accordance with the straightforward meaning of the verse. It teaches as follows: **Just as** only **optional plowing** is prohibited on Shabbat, as there is no instance where plowing fulfills a biblical mitzva, **so too**, only **optional reaping** is prohibited, **to the exclusion of the reaping of the omer offering, which is a mitzva**, and consequently permitted on Shabbat. Nonetheless, the first opinion cited in the *baraita*, that of Rabbi Akiva, holds that the prohibition against plowing on the eve of the Sabbatical Year is derived from an explicit verse. **Rather, Rav Nahman bar Yitzhak said: When we learned this as a halakha** transmitted to Moses

from Sinai, **it was to permit** plowing in the case of **young** saplings until Rosh HaShana. In contrast, **the verses** that were cited come **to prohibit** plowing in the case of **mature** and well-rooted trees thirty days before Rosh HaShana of the Sabbatical Year. The Gemara asks: **But since the *halakha*** transmitted to Moses from Sinai comes **to permit** plowing in the case of **young** saplings until Rosh HaShana, **does it not automatically** follow that in the case of **mature** trees, plowing **is prohibited** before Rosh HaShana? Therefore, not only the allowance, but the prohibition as well was learned by tradition as a *halakha* transmitted to Moses from Sinai, and not from the verses. **Rather**, the *halakha* transmitted to Moses from Sinai is the basis of the prohibition against plowing on the eve of the Sabbatical Year **according to** the opinion of **Rabbi Yishmael**, who interprets the verse as referring to Shabbat, and not to the Sabbatical Year, whereas **the verses** are the basis of the prohibition **according to the** opinion of **Rabbi Akiva**. The Gemara previously cited Rabbi Yitzhak, who explained how Rabban Gamliel's court nullified the extension to the prohibition against plowing before the Sabbatical Year that had been enacted by Beit Shammai and Beit Hillel. The Gemara now cites another opinion, which holds that Rabban Gamliel's court abolished the prohibition against plowing before the Sabbatical Year entirely. **And Rabbi Yoḥanan said that Rabban Gamliel and his court nullified** the restrictions on working the land on the eve of the Sabbatical Year **based on** a source written **in the Torah**. **What is the reason? He derives it** by means of a verbal analogy between the word **Shabbat** stated with regard to the Sabbatical Year in the verse: "But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land" (Leviticus 25:4), **and** the word **Shabbat** stated with regard to the weekly Shabbat, which commemorates **the Shabbat of Creation**. **Just as there**, on Shabbat **itself it is prohibited** to perform labor, but **before and after Shabbat it is permitted**, **so too here**, in the case of the Sabbatical Year, during the Sabbatical Year **itself it is prohibited** to perform labor, but **before and after the Sabbatical Year it is permitted**. **Rav Ashi strongly objects to this:** If Rabban Gamliel and his court nullified the restrictions based on a verbal analogy, then according to **the one who said** that the prohibition against plowing thirty days before Rosh HaShana of the Sabbatical Year is a *halakha* that was transmitted to Moses from Sinai, **can a verbal analogy come and uproot a *halakha*** that was transmitted to Moses from Sinai? **And** similarly, according to **the one who said** that the prohibition against plowing is derived from **a verse**, **can a verbal analogy come and uproot a verse? Rather, Rav Ashi said: Rabban Gamliel and his court held in accordance with** the opinion of **Rabbi Yishmael, who said that they learned this** prohibition as **a *halakha*** transmitted to Moses from Sinai. **But they learned this *halakha*** only with regard to the time period **when the Temple is standing**. This is evidenced by the fact that it is **similar to** the other *halakha* stated along with it, that of the **water libation**, which was part of the service in the Temple. **But when the Temple is not standing** this *halakha* **does not** apply, and therefore Rabban Gamliel and his court nullified the prohibition after the destruction of the Temple.

3. רש"י מסכת ראש השנה דף ט עמוד א

חריש של ערב שביעית - שלא יחרוש שדה אילן ערב שביעית חריש שיועיל לשביעית. וקציר של שביעית - כגון תבואה שהביאה שלישי בשביעית - אתה נוהג בה מנהג שביעית בשמינית.

- Does this imply that the prohibition of Shemitta is on the land rather than the person?

4. רש"י מסכת ראש השנה דף ט עמוד א

עד ערב - לילה הוא, ועד בכלל

5. רבי עקיבא איגר מסכת ראש השנה דף ט עמוד א

קשיא לן: לרבי עקיבא דלא דריש כן ויליף משביעית, הא מזה לא מצינן למילף רק דין תוספת לענין איסור מלאכה, אבל לענין עינוי ביום הכיפורים מנא לן?

6. שפת אמת מסכת ראש השנה דף ט עמוד א

"ל דפשיטא לגמרא דמה דמוסיפין הוי בכלל קדושת היום, וממילא מיתסר גם באכילה, כיון דחל עליו קדושת יום הכיפורים לענין מלאכה, והיינו דקרי לה 'מוסיף מחול על הקודש' "

7. תוספות מסכת מועד קטן דף ג עמוד ב

ואם תאמר: מלקות מנלן? והלא לא כתיב בתוספת לאו, אלא עשה גרידא, "בחריש ובקציר תשבות"! איכא למימר דמ"בחריש ובקציר" מפקינן דצריך תוספת, כלומר שהשביעית מתחלת משנה הששית, וכל דין שביעית יהיה לששית, דהכי קאמר רחמנא: דשביעית מתחלת קודם שנת שביעית, ואם כן הוא כשביעית

8. ספר אור זרוע חלק ב - הלכות ערב שבת סימן יד

הא דבעי בראש השנה: ורבי עקיבא, האי "ועניתם את נפשותיכם" למה לי, הכי פירוש: אי לרבי עקיבא נמי לתוספת אתא, הוה ליה לרבווי נמי תוספת שבת וימים טובים ושמיטין מ"תשבתו שבתכם", כמו שדורש ר' ישמעאל, ומאי דוחקיה לאוקומה לקרא דבחריש ובקציר תשבות בשביעית? ומוקי לה התם במילי אחרא, ולית ליה לרבי עקיבא שום תוספת ביום הכיפורים ושבת וימים טובים כי אם דרבנן, בין לפניהם בין לאחריהם

9. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שביעית פרק א

ולמה עד עצרת? עד כאן הוא יפה לפרי, מכאן ואילך הוא מנבל פירותיו. והא תנינן: אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל? עד כאן הוא מעבה את הכורת, מכאן ואילך הוא מתיש את כוחו. ויחרוש? מתוך שהוא יודע שהוא מתיש כחו של אילן, אף הוא אינו מתכוון לעבודת הארץ

10. ר"ש מסכת שביעית פרק א משנה א

הא דתנן לקמן בפרק ב "אין נוטעין ערב שביעית פחות מל" יום לפני ראש השנה", משמע הא ל" יום נוטעין, והשתא נטיעה בתחילה שרי, חרישה אסור?! אלא היינו טעמא, דכיוון דלא מהניא לאילן נראה כמתקן שדהו לצורך שביעית ורבינו תם מפרש דלא החמירו בנטיעה, משום דבנטיעה אין תוספת שביעית דאורייתא, אלא בחרישה, ובפרק קמא דראש השנה דרשינן לה מדכתב "בחריש ובקציר תשבות" ומיהו לא יתכן כלל, דממה נפשך דאורייתא היא כחרישה, דבהדיא כתיב "כרמך לא תזמור", וכל שכן נטיעה דהיא עיקר מלאכה טפי!

11. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן קל

יש חלוק בגדר האיסור בין אם ילפינן מקראי או מהלכה, דאם מהלכה הוי האיסור על הימים שניתוסף עוד ל" יום לדין שנת השביעית, והוי גדר האיסור דל" יום מצד הימים בעצמן כמו איסור דשנה שביעית, ולא מצד שנכנס החריש לשביעית אבל אם מקראי, הוי האיסור מחמת שהיא בשביל שביעית, אבל מצד הימים בעצמן היה מותר עד ראש השנה, דעדיין אינו שביעית, רק שאף בששית אסור חרישת שביעית ולכן כשהחרישה היא בשביל הפסד הנטיעות ולא לצורך שביעית, כמו בעשר נטיעות, יש חלוק: דאם מהלכה, הוה ליה לאסור בל" יום, כמו שאסור בשביעית עצמה, כיון דעצם הימים אסורין, ולכן הוצרך ההלכה להתיר בעשר נטיעות בתוספת הל" יום. אבל אם מקראי, ידעינן ממילא שמותר עד ראש השנה, דאינו חרישת שביעית, דהא בשביל תועלת היום הוא חורש, שלא יפסדו, ועצם הימים מותרין, ולא בעי על זה הלכה להתיר, ולכן לרבי עקיבא, שיליף מקראי, מותר בעשר נטיעות אף בלא הלכה ודאי הוא מדין תוספת זמן ... ומכל מקום צריך דווקא לזה שהעבודה תועיל רק לשביעית משום דהא גם בשביעית אינו איסור מלאכה אלא מטעם שמועיל לשביעית, דהויא מלאכת שביעית שבשדה. אבל לחפור בעלמא בקרקע מותר בשביעית! אם כן נמצא שאם היה אפשר לעשות בשביעית מלאכה השייך לששית היה מותר, דמלאכת ששית ודאי אינה שייכת להיחשב מלאכת שביעית, והויא כמלאכה בעלמא שמותר. ולכן אין שייך לאסור בתוספת שביעית מלאכה המועלת לששית, כיון שהיה מותר לעשות זה בשביעית עצמה, ולכן רק מלאכה המועלת רק לשביעית שעושה אותה בשביל שביעית שייך לאסור גם בתוספת, כיון שזה מלאכת שביעית האסורה בשביעית, ולא מלאכה שתועיל לששית, אף שאיסור התוספת הוא תוספת זמן לאסור גם ברגע ההוא לרבי ישמעאל שמהלכה נאסר התוספת, אם כן אפשר לומר שהחידוש היה שצריך להוסיף עוד ימים שיהיו קדושים כשביעית, ואם כן היה אסור גם עבודה שמועלת לימים ההם כמו שאסור בשביעית מלאכה שלצורך שביעית, דהא גם ימי התוספת הם כשביעית ממש, ולכן הוצרך ההלכה לחדש היתר נטיעות

ולכן כיון שהאיסור הוא על הזמן ... ילפינן שפיר גם תוספת שבת ויום טוב, שצריך לאסור גם מעט בחול חשיבות יום, כמו בשביעית ל' יום שהוא חשיבות שנה ... בשבת ויום טוב גם מלאכה שאינו מועיל לשבת, משום דבשבת ויום טוב אסור כל מלאכה, אף לתועלת חול, לכן גם בתוספת נאסר זה ...

12. תלמוד ירושלמי מסכת שביעית פרק א הלכה א

שמעת רבי אחא בשם רבי יונתן בשעה שאסרו למקרא סמכו ובשעה שהתירו למקרא סמכו בשעה שאסרו למקרא סמכו בחריש ובקציר תשבות בחריש שקצירו אסור ואי זה זה זה חריש של ערב שביעית שהוא נכנס לשביעית ובקציר שחרישו אסור ואי זה זה זה קציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית ובשעה שהתירו למקרא סמכו ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך מה ערב שבת בראשית את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה אף ערב שבתות שנים את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה ולמה עד עצרת עד כאן הוא יפה לפרי מכאן ואילך הוא מנבל פירותיו והא תנינן אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל עד כאן הוא מעבה את הכורת מכאן ואילך הוא מתיש את כוחו ויחרוש מתוך שהוא יודע שהוא מתיש כחו של אילן אף הוא אינו מתכווין לעבודת הארץ ולמה לא תניתא מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה פעמים שאין הגשמים מצויין ואין הליחה מצוייה והוא עתיד לחרוש קודם לעצרת כדברי בית שמאי ובית הלל אומרים עד העצרת:

13. תוספות מסכת מועד קטן דף ד עמוד א

מה להלן היא אסורה לפנייה ולאחריה מותרין - ואי קשיא והא מפקינן מקרא במס' יומא פרק בתרא (דף פא:): דצריך לעשות תוספת גבי שבת בין בכניסתה בין ביציאתה להוסיפה מחול על הקודש איכא למימר ההוא פורתא לא קא חשיב כיון דלא הוי אלא כל שהוא וכי ההוא שיעורא נמי יהא מודה רבן גמליאל דצריך להוסיף.

14. חידושי הריטב"א מסכת מועד קטן דף ד עמוד א

מה שבת בראשית לפנייה ולאחריה מותרין. ק"ל א"כ לית להו לרבן גמליאל [ובית דינו] תוספת בשבת לפניו ולאחריו ופליגי אההיא דרשא דהתם וסוגיין דכולי תלמודא, ולית הלכתא כותיהו לפי דברי ר' יוחנן, וי"ל דאינהו הכי קאמרי דלישנא דשבתון לא משמע לפניו ולאחריו וילמד סתום מן המפורש דשבת דהתם נמי ליכא תוספת אי לאו דרבייה קרא מתשבתו שבתכם, וכי תימא ניליף מינה אין למדין קל מחמור, ועוד דהתם שבתכם קאמר ובשביעית שבת הארץ היא, כנ"ל, ובמסכת ר"ה (ט' א') כתבתי ענין אחר.